

AVA_Net

MAGAZINE

JAARGANG 1 | ISSUE 1 | NAJAAR 2018

**LIJDEN LOSSY BESTANDEN OOK
AAN THE IMPOSTER SYNDROME?**

**BIJZONDERE FILMVERTONINGEN
IN HET DRENTS ARCHIEF**

VAN DE REDACTIE

Hier is ie dan! Het eerste digitale AVA_Net Magazine! Voor iedereen die werkt met, aan, voor, over of zelfs in audiovisueel erfgoed. Vanaf nu willen we jullie twee keer per jaar gaan informeren over de stand van zaken in het Nederlandse AV-erfgoed: actuele trends, veranderingen in de bredere erfgoedsector die relevant zijn voor het AV-domein, nieuwe ontwikkelingen op het gebied van AV-archivering en updates over projecten van collega instellingen.

AVA_Net is de onafhankelijke netwerkorganisatie voor audiovisuele collectiehouders in Nederland en versterkt vanuit die rol de positie van het audiovisuele erfgoed. AVA_Net richt zich op informatie- en kennisuitwisseling binnen het veld. Onmisbaar hiervoor zijn natuurlijk de AVA_Net Experts, die we op pagina 16 graag nog eens aan jullie voorstellen. En natuurlijk wordt heel veel kennis gedeeld en opgedaan tijdens het jaarlijks symposium en de trainingen, en ook online via [KIA](#) en de [website](#).

Met dit Magazine hopen we die kennisuitwisseling verder te stimuleren. Want AV-materiaal kent een eigen problematiek, bijvoorbeeld als het gaat om de grote afhankelijkheid van technologie bij de opslag, het behoud en de beschikbaarstelling, of de domeinspecifieke en complexe issues rond rechten en exploitatie. Documentatie hierover vind je natuurlijk ook in de Kennisbank, waaruit we een aantal recente publicaties onder de aandacht brengen aan het eind van dit Magazine zoals de nieuwe richtlijn voor digitalisering en preservatie van analoge videotapes gepubliceerd van IASA (International Association of Sound and Audiovisual Archives).

In deze eerste editie hebben we verder uitgebreid aandacht voor het duurzaam bewaren van AV-materiaal zonder (te veel) kwaliteitsverlies. Daarnaast blikken we nog even terug op de belangrijkste uitkomsten van de TrendMonitor en geven we een overzicht van interessante gebeurtenissen en ontwikkelingen in het erfgoed domein zoals het nieuwe project rondom linked open data (LOD) in Adlib van het Netwerk Digitaal Erfgoed waarover je meer leest in [Nieuws uit het domein](#). In [Nieuws uit het veld](#) lees je wat er speelt in de Nederlandse AV-sector (zoals de maandelijkse filmvertoningen van het Drents Archief), en onder de kop [Congressen & Symposia](#) attenderen we je op interessante verslagen van bijeenkomsten zoals de Archiefdagen en de EYE International Conference.

Met veel zorg hebben we deze eerste editie samengesteld, waarbij we zeer dankbaar zijn voor de tips uit het netwerk. Heb je ook een interessant project waarover we in een volgende editie kunnen berichten, of andere tips en kennis die je graag wilt delen? Of is er een bepaald onderwerp dat je graag eens uitgediept krijgt? Laat ons dat vooral weten via info@avanet.nl.

Veel leesplezier!

PS, heb je de nieuwe AVA_Net promo-video al gezien? Check 'm [hier](#).

INHOUDSOPGAVE

<u>NIEUWS UIT HET DOMEIN</u>	4
<u>LIJDEN LOSSY BESTANDEN OOK AAN THE IMPOSTER SYNDROME?</u>	6
<u>NIEUWS UIT HET VELD</u>	10
<u>CONGRESSEN EN SYMPOSIA</u>	12
<u>TRENDMONITOR</u>	14
<u>UIT HET NETWERK</u>	16
<u>NIEUW IN DE KENNISBANK</u>	18

COLOFON

AVA_Net Magazine is een uitgave (1e jaargang) van AVA_Net.

info@avanet.nl

www.avanet.nl

Redactie:

Hannah van der Poel (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)

Rosa van Santen (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)

Jasper Snoeren (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)

Tommy Ventevogel (Stadsarchief Rotterdam)

Tamara van Zwol (Erfgoedhuis Zuid-Holland)

Gastbijdrage:

Gaby Wijers (LIMA)

Vormgeving:

Tom Sterk (Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)

NIEUWS UIT HET DOMEIN

WINTER SCHOOL: 15 - 18 JANUARI 2019

Het nieuwe kalenderjaar wordt vervolgens deskundig ingeluid met inmiddels alweer de vierde editie van de *Winter School for Audiovisual Archiving* georganiseerd door Beeld en Geluid in samenwerking met AVA_Net. De Winter School is een vierdaagse training die vijftien deelnemers uit binnen- en buitenland de praktische kennis bijbrengt om een conserveringsplan voor hun audiovisuele collecties te ontwerpen en uit te voeren.

Dit jaar is de Winter School voor het eerst uitgebreid met een vierde dag, die bovendien door een extra groep deelnemers als opzichzelfstaande training gevolgd kan worden. Maar ook op afstand kun je meedoen met de Winter School: de presentaties van gastsprekers zijn als webinar online bij te wonen. Voor meer informatie over de Winter School, ga je naar de [website](#).

TAALUNIECOMMISSIE PLEIT VOOR MEER OPEN DATA

We moeten onze collecties digitaal openstellen en met zo min mogelijk beperkingen, zo adviseert de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed. Naast open beschikbaarstelling pleit de commissie ook voor intensievere samenwerking door culturele erfgoedinstellingen bij het formuleren van uniforme metadata en gekoppelde taalsystemen voor het vindbaar maken van hun collecties. Bovendien ziet de Taaluniecommissie graag een uitzondering op auteursrechten voor de erfgoedsector, zodat erfgoedproducten sneller en breder gedeeld kunnen worden binnen de samenleving. Een ruimere aanwezigheid van Nederlandstalig erfgoed draagt niet alleen bij aan de (her)bruikbaarheid van dat materiaal, maar komt ook de (internationale) positie van het Nederlands ten goede. Op dit moment is het Nederlands de twaalfde taal op het internet, maar waakzaamheid is geboden om de taal ook in de toekomst levendig te laten blijven.

Bovenstaand advies brengt de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed in het rapport "Aanbevelingen voor open data in de cultuursector". Met dit rapport wil de commissie zowel mensen in de erfgoedwereld als beleidsmakers ervan doordringen dat open data in het belang zijn van onze kennismaatschappij. Het rapport werd opgesteld door DEN, PACKED vzw en het Netwerk Digitaal Erfgoed. Lees het rapport [hier](#).

NEDERLANDS ERFGOED MAAKT ZICH KLAAR VOOR LINKED OPEN DATA

De Taalunie (zie voorgaand bericht) zal tevreden zijn met het nieuwe project rondom linked open data (LOD)he Erfgoed. Axiell, leverancier van het veel gebruikte collectiebeheersysteem Adlib, zet de eerste stappen om het systeem klaar te maken voor linked open data. Daarvoor wordt samengewerkt met onder meer het Amsterdam Museum, het Netwerk Zuiderzeecollectie, het Van Gogh Museum en het RKD. Het Netwerk Digitaal Erfgoed levert de projectleider voor de samenwerking.

Werken middels linked open data leidt tot een rijker aanbod en betere vindbaarheid van digitaal erfgoed en is daarom een belangrijk onderdeel van de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed. Nederland is het eerste land waarin erfgoedinformatie op deze wijze aan elkaar wordt verbonden op basis van nationale afspraken. Het project is afgelopen zomer van start gegaan en implementatie wordt in de loop van 2019 verwacht.

In [deze overzichtelijke blogserie](#) zet Jesse de Vos (Beeld en Geluid) de basisprincipes van linked open data uiteen. Meer informatie over het project [vind je hier](#).

VAN 'INSTELLINGSDENKEN' NAAR 'NETWERKDENKEN'

Onderdeel zijn van het Netwerk Digitaal Erfgoed betekent werken volgens bepaalde principes. Uitgangspunt is dat het erfgoedveld alleen het maximale uit digitaal erfgoed kan halen als alle partijen hierin samen optrekken. Op 1 oktober publiceerde het Netwerk Digitaal Erfgoed hierom een manifest, dat meteen door een groeiend aantal organisaties uit de erfgoedsector is onderschreven.

Het manifest is gebaseerd op de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed uit 2015, dat zich richt op het gezamenlijk zorgen voor optimaal zichtbaar, bruikbaar en houdbaar erfgoed.

Staat jouw organisatie ook achter de uitgangspunten van het Netwerk Digitaal Erfgoed? Op de website van het Netwerk Digitaal Erfgoed kun je het manifest downloaden en onderschrijven.

LIJDEN LOSSY BESTANDEN OOK AAN THE IMPOSTER SYNDROME?

Het tolt al snel in je hoofd als er een hele reeks aan ingewikkelde begrippen langs suist en er een muur vol Angelsaksische woorden voor je neus opduikt. Dat is dagelijkse kost voor wie ineens terecht komt in de AV-domeinen (of soms krochten) van de Nederlandse archieven. Je spreekt binnen 'no time' constant half Engels, klinkt met een beetje geluk als een ICT'er, als niemand je meer kan volgen dan ben je waarschijnlijk een expert.

Dit is natuurlijk niet enkel aan de hand bij archieven, maar in elke beroepsgroep. Vakjargon hoort erbij, maar net zo harmonieus kun je 'the imposter syndrome' typeren: de constante angst om door de mand te vallen. Zowel terecht als onterecht. Een trend-begrip dat de ronde doet over het internet, vriendengroepen en in bijna ieders hoofd.

Ik wil in dit artikel inzoomen op mijn eerste 2,5 jaar als AV-medewerker in een archief en wat ik daar leerde, waar ik tegenaan liep en wat per ongeluk de overeenkomsten waren tussen opgroeien binnen de aanwezigheid van 'het internet' en het werk dat uiteindelijk voor je komt te liggen. Daarnaast maakte ik de stap om van kunstenaar (produceren van AV-materialen) naar het archiveren van AV-materialen ging. Kortom, een artikel vol met complexiteit, Engelse begrippen, valkuilen en tips voor: het grip krijgen op een vakgebied met een dik woordenboek.

Dus hier is de ondertitel voor het artikel:

Waar liep ik tegenaan in dit vakgebied met een dik (Angelsaksisch) woordenboek en hoe hielpen AVA_Net, DEN en het internet om orde te scheppen?

Disclaimer: in dit hele artikel staan advies noch afraders, wel wat valkuilen en tips hoe de begrippen te kaderen en (internet)discussies te begrijpen. Wij, als stadsarchief Rotterdam, hebben keuzes gemaakt al voordat ik er werkte. Maar we blijven daar gezond aan twijfelen, heroverwegen en in gesprek. Vooral nooit stil blijven staan.

Het internet opstarten door in te bellen met allerlei tumultueuze fax-geluiden leert je meteen al iets over vallen en opstaan. Dat bits ook kunnen vallen en soms niet meer opstaan leer je ook al vrij snel. Het bijzondere van **.rm** bestanden bijvoorbeeld, die je alleen op de Real Player kon afspelen maar als je dat in een algemenere speler wilde beluisteren moest je in record tempo leren hoe je daar een **.mp3** of **.wav** van kon maken. Door nog verder te duiken in de (obscure) download- en torrentcommunities (waar vage kennissen rondsurfen, die ik niet ken natuurlijk) merk je dan ineens dat mensen gaan vragen naar audio met de extensie **.flac**. En dan blijkt eigenlijk dat geen enkele speler dat af wilde spelen.

Daar zit je dan, met je inbelverbinding het internet te verkennen. Wat leert het internet je? Ik probeerde die vraag van toen nogmaals uit op het internet van vandaag:

[Google:] Wat zijn flac bestanden en hoe kunnen ze worden geopend?

De antwoorden die op het internet naar boven komen verhelderen deels, en sporen je aan om wijzer te worden. Of af te haken. Of een poging van beiden. Een van de hoogste zoekresultaten nu, brengt antwoord.

"FLAC bestanden zijn audio bestanden waarbij er praktisch geen verschil is tussen het origineel en het FLAC bestand. FLAC staat voor Free Lossless Audio Codec en wordt gebruikt om geluidsfragmenten zonder kwaliteitsverlies te comprimeren. FLAC wordt vaak vergeleken met MP3, alleen is er bij het omzetten naar MP3 wel sprake van kwaliteitsverlies. Voor de echte audiofiel biedt FLAC een veel betere kwaliteit dan MP3."¹

Niet alleen wil je natuurlijk zelf ook wat de audiofiel wilt, maar je wilt het ook begrijpen. Ik ga straks iets verder in op de term lossless, maar dat deze bovenaan de rangorde stond was al vrij bijzonder. Hoe ver willen die audiofielen gaan tegen de gebruiksvriendelijkheid in? Ver.

¹ <https://www.mget.nl/flac-bestanden-openen-converteren.html>

Als gebruiker moest ik (en die vage kennissen die zich in torrent-communities begaven) plug-ins downloaden om in reguliere afspeelsoftware in de hoogste kwaliteit te kunnen genieten van muziek.

Wat echter ook plaatsvond is dat de deelnemers in die communities meteen orde gingen scheppen in de chaos. Oude downloadcommunities (Napster, Soulseek, Kazaa en AudioGalaxy) gingen vaak nog uit van de wil om losse tracks te verzamelen: een soort grootse **discovery**²-tocht door allerlei losse aanknopingspunten.

De community gaf echter ook al logica aan in hun wijze van nummering: niet alleen de tracks zijn genummerd, maar soms ook de albumhoezen (voorkant, achterkant, disc-bedrukking). Ook de metadata en de **technische metadata** werden belangrijke informatie: hieruit konden de audiofielen met één blik zien of er iets voor ze bij zat. Die éne blik is nu de blik die ik als AV-medewerker ook toe heb leren passen.

Studentengedrag naar archief-gedraging

Toen ik tussen 2004 en 2008 een studie deed als audiovisueel vormgever ontwikkelde alles om mij heen enorm snel. Begonnen we nog met filmen middels miniDV tapes, zat er in de afstudeer-apparatuur ineens XDCAM. Was dat bij te houden? Ja, want het maakte mij echt niet uit hoe het werd opgenomen, als het maar ingeladen kon worden naar edit-software zodat het verhaal vertellen kon beginnen. Natuurlijk wilden we dat het er heel "mooi" uitzag, maar dat was soms meer smaak dan kennis. Bij de klasgenoten die zich flink verdiepten in colorgrading ontstond magie, maar ik was meer bezig met de verhaalstructuur, om daarna te exporteren naar een bestand dat nog paste in een Megaupload-transfer, en ook nog een beetje op tijd klaar was zodat we de film nog op tijd konden inleveren.

Op dat moment -en waarschijnlijk ietsje later toen ik ook leerde om deadlines wel te halen- ontstond de queeste al: hoe krijg ik dit bestand zo klein mogelijk, maar blijft het toch zo mooi als we bedoelden? En: wanneer kan ik al die ruwe beelden definitief van de externe harde schijf wissen omdat ik mijn eindproduct er uiteindelijk toch al van gemaakt had?

Een licht trauma, hoeft geen donkere plek te zijn

Ik kwam al bewapend met de nodige ervaring met in onbruik geraakte media aan op de opleiding destijds. Het Real Player-trauma en bestanden die voor altijd een soort geketende niet-te-openen zwarte doos bleven. Ik was ergens in mijn achterhoofd al gewaarschuwd voor het slagveld dat archiveren van AV-materiaal zou kunnen worden later in mijn carrière.

In de Engelse taal voelt de term 'obsolete' steviger dan zoals wij het soms kunnen vertalen als 'verouderd' of 'rudimentair'. Binnen de archieven merk ik dat we onderling veel het Engels blijven gebruiken, maar soms moeten de woorden ineens naar de buitenwereld of toepasbaar worden op Neerlands fameuze verjaardagscirkels.

De beste vertaling is voor mij dan toch 'in onbruik geraakt', maar dat heeft iets lulligs en onschuldigs over zich heen hangen, alsof het niet erg is! Alsof het niet het einde van de wereld kan zijn. Als iets obsolete dreigt te raken hoor je alarmbellen af gaan, waar je bij 'in onbruik geraakt' misschien wel de reactie uitlokt van "wat jammer voor je. Dan gebruik je toch iets anders?". Het in onbruik raken klinkt nog als een exponentiële afname, maar soms is het faillissement van een bepaald (software)bedrijf alles behalve exponentieel.

² Search / Discovery. "Discovery" heeft meer het karakter van een diepe put waar de archeoloog zich in uitleeft en zelf 'vorm' geeft aan de vondsten.

Mag ik uit de categorie van relevante terminologie van jou... Lossless compressie? Dan krijg jij van mij Lossy.

Op de website (en publicaties) van DEN staan (voor verse AV-archieffmedewerkers zoals ik) gelukkig een aantal richtlijnen geformuleerd:

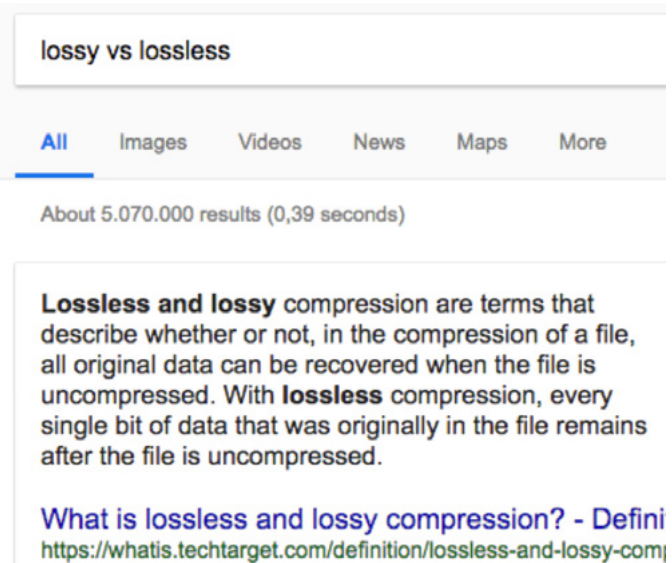
“Gebruik een open codec zonder compressie of met lossless compressie voor de codering van het videosignaal. Lossy compressie wordt in het “eerste” (tijdelijk) moeder- en archiveringsbestand afgeraden omdat het bij digitaliseren van video over het algemeen gaat om substitutie en in dat geval moet elk verlies aan beeldinformatie voorkomen zien te worden.”³

Substitutie voel je aan in je vezels... Die VHS-film van Disney die je vroeger iets te vaak keek ging er al steeds minder glad uitzien. Je beseft dus al snel dat als er (bijvoorbeeld) een VHS in een depot ligt, je die substitutioneel en zo snel mogelijk wilt vervangen door iets duurzaam zodat die VHS niet in een later stadium op haar kortpittige verouderingsverval hoeft te worden aangesproken. Maar hier hebben we dat lossy weer. **Lossless** en **lossy**. Welke is nou welke? En -ik hoopte al dat ik binnen dit artikel met een scoop zou komen-, waarom bestaat daar nog geen Nederlandse wikipedia pagina van?

De vertaling van lossless komt neer op “compressie zonder verlies” waarbij lossy dan eigenlijk iets zegt als “verlieslijdende compressie” of “compressie met verlies”, al klinkt dat ook niet helemaal duidelijk. Vooral niet omdat ook het begrip **compressie** het hoofd al doet tollen. Dan ook nog **open codec**, om nog niet te spreken van **container**.

Met vele artikelen, websites en plaatjes leert het internet je gelukkig voor welke missie je dagelijks staat in de AV-archiveringswereld. De botte en ongenueanceerde uitspraken die vaak de ronde doen, maken het begrip dat je probeert te duiden vaak nog wat duidelijker. En, we hebben altijd elkaar nog.

³ <http://www.den.nl/pagina/519/de-basis-voor-vervaardiging-van-video/>

FFV1-codec

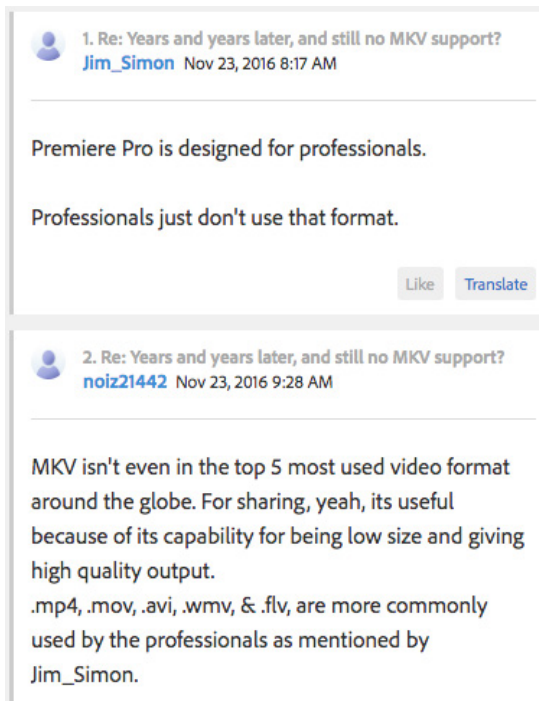
We hebben soms als archieven dezelfde uitdagingen en overpeinzingen: kunnen we van de doelgroep (klanten, bestellingen) ook verwachten dat zij de moeite gaan nemen die men in de torrentwereld wel nam? Speciale plug-ins laten installeren zodat je media-speler ineens wel iets kan met de FLAC-bestanden waar je nu mee zit?

Hetzelfde overkwam mij toen ik -net in de functie-in aanraking kwam met een batch films met een FFV1-codec. Ik kon het zelf in de eerste instantie niet openen in VLC of Premiere. Ook toen ik Final Cut probeerde kwam er maar geen beeld. Dus mijn blik richtte zich meteen weer op het internet. Zoals vroeger.

Accepteren FFV1 en MKV files

Een van de problemen die ik zelf met de FFV1-files tegenkwam, was dat ik ze dus niet zomaar kon openen, bekijken of bewerken. Vooral niet in een redelijk gesloten software omgeving waarbij plug-ins en extra software programma's niet zomaar gebruikt kunnen worden. Tijdens wat research kwam ik bijvoorbeeld terecht op de fora van [Adobe](#) waar ik merkte dat er zowel over deze codec als over bijvoorbeeld de open standaard

.MKV vragen werden gesteld: waarom ondersteunde Adobe deze niet? De uitspraken van onderlinge gebruikers vond ik al erg “inspirerend”:

Voor ons op de AV-afdelingen kunnen wij vooral met de komende grote golven aan digital born materiaal van alles tegenkomen. Zeker ook bovengenoemde bestanden. Natuurlijk is het onze taak om ook uitdagende bestanden goed te kunnen analyseren, desnoods te bewerken en in ieder geval voor te bereiden op het eeuwige bestaan. Daarnaast is het voor ons ook van belang te toetsen wat klanten met de files kunnen, mocht er dergelijk beeldmateriaal worden besteld.

In de verdere research zocht ik nog naar een officiële reactie van Adobe over dit onderwerp, dat nu al een tijdje rond gaat over het internet. Uiteindelijk liet Adobe mij weten:

“The reason for not supporting certain formats is that there is not enough demand. If you disagree, you can vote for these features, like this request [here](#). Get your friends to upvote this request as well. The more votes, the more likelihood that the feature will be added in a future release.

Just an idea: Since you are nearby the IBC conference taking place in Amsterdam right now, you can also speak with engineers directly in the Adobe booth. I recommend you speak with them and see what they say.”

Nu is het niet mijn persoonlijke missie om dit te bewerkstelligen, maar ik vond het interessant om in gesprekken met ontwikkelaars van dergelijke codecs en softwarebedrijven (zowel kleine opensourceprogrammeurs als grote bedrijven zoals Adobe of Final Cut) te zien hoe dat discours werkt. Ze zoeken elkaar op, houden elkaar af en wachten op een grote demand. Misschien is ons geluk dat wij als archieven af en toe nog wat discussies kunnen laten rijpen tot het vanzelf archief wordt. Soms echter, is direct handelen onvermijdelijk. En slim.

Lijden lossy bestanden nou aan the imposter syndrome?

De titel bevat een vraag die niet te beantwoorden is. Ook omdat het geen echte logische vraag is. Het is een lichte en scheve verwijzing naar “Do androids dream of electric sheep” en the imposter syndrome leek me een mooie term om op te gooien omdat die binnen zo’n technisch en complex beroep als AV-archiefmedewerker best kan opspelen. En ook met elke verandering opnieuw. We moeten **virtual reality, augmented reality** en **3D** ook gewoon analyseren, mogelijk bewerken en duurzaam bewaren. Zelf ben ik die nog niet tegengekomen in het huidige aanbod, maar het komt eraan. Dat is zeker. Met het internet kunnen we best ergens komen, maar of we goed terecht komen weten we vooral door met elkaar de vragen erover op tafel te leggen en beslissingen te delen. Er is zelden één waarheid, maar er zijn altijd meerdere valkuilen. Soms zijn die zo diep, dat ze zich sluiten en nooit meer te openen zijn. Dat is de enige keuze die we proberen niet te maken.

⁴ Do androids dream of electric sheep - sciencefictionroman, Philip K. Dick, 1969.

NIEUWS UIT HET VELD

BIJZONDERE FILMVERTONINGEN IN HET DRENTS ARCHIEF

Het [Drents Archief](#) werd deze zomer goed bezocht. De reden hiervoor is het enthousiasme van bezoekers voor de themafilms die iedere maand te zien zijn op grote schermen in de Digilounge van het archief. Voor de maanden juli en augustus was er een compilatie samengesteld met materiaal van dorpsfilmer J.W.L. Adolfs: [De Gouden Jaren](#), over het leven in de jaren '50 en '60 in Drentse dorpen. In september draaide er nog een film van o.a. zijn hand: Naar School. En in oktober draait er een film over Assen, over de jaren '20 tot en met '90. Zie hier de agenda van het Drents Archief.

De Enschedese Adolfs was een zakenman die in film zijn nieuwe business had gevonden. In de periode tussen 1948 en 1970 gaf hij opdracht tot het filmen van bijna 1500 Nederlandse dorpen en plaatsen. In totaal heeft hij wel 100 films in Drenthe gemaakt. Een belangrijke factor voor het succes van de films was dat alle dorpelingen in beeld kwamen, zijn credo luidde dan ook: 'iedereen is een filmster'.

Over filmsterren gesproken, afgelopen maart werd het Drents Archief omgetoverd tot festivallocatie voor het [Internationaal Filmfestival Assen](#), een jaarlijks filmfestival met nationale en internationale films waarin vrouwen voor en achter de camera centraal staan. Voor deze gelegenheid stelde Jan Ensing (medewerker beeld- en geluidsarchief) de film '[De Drentse Droom](#)' samen, een compilatie van naoorlogse films (1945-mid jaren negentig) uit de DAVA-collectie, over de Drentse Droom en de keerzijde hiervan. Deze film heeft in november een vertoning in de bibliotheek van Borger. Het is nog niet bekend welke bibliotheken na [Borger](#) de film gaan vertonen, maar aanvragen zijn nog steeds mogelijk via het Drents Archief.

Daarnaast zijn uit de collecties van het Fries Film Archief, het Gronings Audiovisueel Archief en het Drents Archief verschillende stukjes film bijeengebracht in een unieke compilatie, genaamd '[Vrouwen achter de Camera](#)'. Ook deze film is het bekijken meer dan waard.

Meer zien en horen?

[Bezoek het Drents Archief.](#)

Ook andere archieven geven met regelmaat filmvertoningen, zoals het [Utrechts Archief](#) en het [Fries Film Archief](#).

Beeld: De Drentse Droom (Drents Archief)

INDRUKWEKKENDE BEELDEN VUURWERKRAMP ENSCHEDE

Na de vuurwerkramp van 13 mei 2000 mocht productiebedrijf Faassen Media Producties destijds als eerste met een camera door de Enschedese wijk Roombeek rijden. Deze bijzondere collectie is in 2017 aangekocht door het Historisch Centrum Overijssel (HCO) met overdracht van alle rechten. De collectie toont indrukwekkende beelden waaruit blijkt hoe groot de impact van deze ramp is geweest. De beelden laten ook goed zien hoe een levendige woonwijk in een spookstad was veranderd.

Roland de Jong, teamleider Collecties van het HCO zegt over de collectie: "In verband met de gevoeligheid van dit onderwerp en het schokkende karakter van de beelden zullen deze in eerste instantie alleen op onze studiezaal te zien zijn. Maar het belang van het bewaren van deze beelden voor het nageslacht is groot genoeg."

De collectie bestaat uit analoge en digitale tapes met vaak ook een digitale versie op harddisk. Naast de uiteindelijke mastertapes is er ook veel ruw materiaal dat nooit gebruikt is in producties van het bedrijf. Op dit moment bewerkt een groep vrijwilligers van het Historisch Centrum Overijssel (HCO) de collectie van Faassen Media Producties. Het materiaal wordt op metaniveau geïnventariseerd. Daarbij worden digitale tapes en analoge tapes met elkaar vergeleken en mogelijk gematched. Het materiaal waarvan blijkt dat het nog niet digitaal beschikbaar is, wordt door een aantal vrijwilligers gedigitaliseerd. Andere vrijwilligers gaan het materiaal vervolgens inhoudelijk beschrijven.

Voor meer informatie ga je naar de website van het [Historisch Centrum Overijssel](#).

DE NEDERLANDSE GAMESCANON ALS SELECTIEMIDDEL

Games zijn niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Bijna driekwart van de Nederlandse bevolking speelt computerspelletjes en de impact van games reikt verder dan alleen het zelf spelen. Beeld en Geluid is drie jaar geleden begonnen met het archiveren van games, maar dit komt met vele uitdagingen. Niet de minste is de vraag hoe je als erfgoedinstelling de juiste keuzes maakt met betrekking tot de selectie van dit materiaal. Hoe maak je onderbouwde keuzes voor het opnemen van specifieke games in het archief?

Enter: de Gamescanon. In samenwerking met verzamelaars, game-academici en gamers met een interesse voor de geschiedenis van het medium heeft Beeld en Geluid de Nederlandse Gamescanon opgesteld: games die prijzen hebben gewonnen, een eigenschap van de Nederlandse gamegeschiedenis uitlichten, door belangrijke makers zijn gemaakt of een commercieel succes waren. Deze canon is voor Beeld en Geluid een belangrijke tool om gericht te acquireren en vormt een mooie kapstok om de geschiedenis van games in Nederland aan op te hangen.

De Gamescanon is gepresenteerd als interactieve [tijdlijn](#). Meer uitleg is te vinden in dit [blog](#) en het [verhaal](#) op de website van Beeld en Geluid.

Beeld: Gamescanon (J. Lousberg)

CONGRESSEN EN SYMPOSIA

AVA_NET SYMPOSIUM

Op 21 juni 2018 kwamen voor het derde achter-eenvolgende jaar beheerders van audiovisueel erfgoed bij elkaar op het AVA_Net Symposium onder leiding van Wilbert Helmus van het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). Het thema: Born digital AV aan de poort. Een prikkelende start gaf de keynote van Titia van der Werf die een radicale aanpak bepleitte voor grootschalig collectioneren in het digitale tijdperk. In de digitale tijd komt de noodzaak van selectie te vervallen: “Maak je niet druk over toegang. Vertrouw op de nieuwsgierigheid, innovatiekracht en voortschrijdende kennis van de mens.” Er was meteen genoeg te bespreken tijdens de eerste pauze. Ook in de volgende keuzesessies en lightning talks over digitalisering, *artificial intelligence*, de AVG, samenwerking met archiefvormers, de Trendmonitor 2018, deselectie, een historische film expositie, en nog veel meer werd goed

gediscussieerd. De dag werd afgesloten met wederom een spraakmakende keynote. Melanie Peters van het Rathenau Instituut sprak onder andere over de nieuwe mensenrechten die volgens haar nodig zijn in het digitale tijdperk. En dat weggooien van materiaal het veiligst is in het kader van privacy bescherming. #durftezeggen in een zaal vol archivarissen! Lees meer over de presentaties in het [verslag van Jesse de Vos en Lizzy Komen](#) van Beeld en Geluid. Wietske van den Heuvel van DEN schreef naar aanleiding van het symposium een [blog met filosofische insteek](#). Want als alles al big data is en we alles moeten archiveren voor de eeuwigheid, wat heeft dat dan voor consequenties?

ARCHIEFDAGEN 2018

Op 11 en 12 juni 2018 vonden de jaarlijkse [Archiefdagen](#) (voorheen KVAN-dagen) plaats: een congres voor iedereen die met archieven en/of in een archiefinstelling werkt. Het thema dit jaar was Grenzeloos, mede ingegeven door de ligging en de internationale oriëntatie van gaststad Venlo, maar vooral in overdrachtelijke zin van belang voor professionals in de archiefsector. Vragen die in het programma aan de orde kwamen waren hoe zorgen we voor een grenzeloze toegankelijkheid van archieven en collecties? Waar liggen grenzen in verband met openbaarheid, privacy of auteursrecht? Welke gevolgen hebben algoritmes voor het beheer en gebruik van archieven? En wat wordt de betekenis van ‘archiving by design’? In keynotes, parallelsessies, workshops en zelfs een show

van stand up illusionist en mentalist George Parker werd de stand van zaken in het vakgebied doorgenomen. Ook werden voor het eerst twee Jonge Archivarissen van het jaar verkozen: Welmoed Bons van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en Lise Koning van het Noord-Hollands Archief. Benieuwd wat er allemaal besproken en gepresenteerd is? Je leest het uitgebreid terug in verschillende blogs van [Marco Streefkerk van DEN](#), [Rosa van Santen van Beeld en Geluid](#) en [Vera Weterings van het CBG | Centrum voor Familiegesciedenis](#).

EYE COLLECTIEDAG & INTERNATIONAL CONFERENCE 2018

Op 26 mei was de [Eye Collectiedag 2018](#), waar Eye-curatoren voor een breed publiek onder andere vertelden over [recente restauratieprojecten](#) zoals de digitale restauratie van de belangrijke verzameling originele nitraatfilms van Hans Richter. Ook presenteerden zij een greep uit de collectie van toverlantaarnplaten, kregen we (persoonlijk favoriet van de redacteur) integraal de poppenanimatie *Piccolo*, Saxo and Company te zien, en nog veel meer! Speciale vermelding verdient nog de lancering van *Jan Bot*, de eerste robot-filmmaker. Geïnspireerd door het dagelijkse nieuws maakt *Jan Bot* korte online video's van materiaal uit de collectie en gebruikt algoritmen om afbeeldingen te herkennen. De Collectiedag werd gevolgd door de [Eye International Conference 2018](#) van 27 tot 29 mei die zich hoofdzakelijk richt op professionals, wetenschappers, archivariissen, curatoren en restauratoren.

Het thema werd ingeluid door een keynote van prof. dr. Thomas Elsaesser, emeritus hoogleraar Media en Cultuur, met zijn lezing *Preservation and Presentation: Five Narratives to Activate the Archive*. Daarnaast waren keynotes te horen van prof. dr. Faye Ginsburg, hoogleraar Sociale Antropologie aan de New York University en prof. dr. Julia Noordegraaf, hoogleraar Digitaal Erfgoed aan de Universiteit van Amsterdam, en presentaties van meer dan zestig sprekers van over de hele wereld. Tot slot werd ook het 15-jarig bestaan van het masterprogramma *Preservation & Presentation of the Moving Image* van de Universiteit van Amsterdam gevierd. Op het blog *The Peeping Archivist* lees je een [leuke post](#) van deelnemer aan de conferentie Bill Kinder.

Beeld: Eye International Conference 2018

TRENDMONITOR

Om het jaar doet het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, in zijn rol als knooppunt voor de AV- en mediasector binnen het Netwerk Digitaal Erfgoed, onderzoek naar de stand van zaken van AV-erfgoed in onze sector. Deze TrendMonitor brengt de ontwikkelingen in kaart op gebied van beheer, behoud en beschikbaarstelling van analoge en digitale audiovisuele collecties in Nederland. De uitkomsten van het onderzoek geven dus een goed beeld van waar we als sector staan. Voor AVA_Net is de TrendMonitor bovendien een belangrijke leidraad bij het opzetten en vormgeven van de activiteiten.

Op het afgelopen AVA_Net Symposium in juni werd de nieuwste TrendMonitor gepresenteerd. Het rapport laat zien dat ongeveer een derde van het analoge AV-materiaal in onze collecties gedigitaliseerd is, terwijl er ongeveer evenveel materiaal nog gedigitaliseerd dient te worden. De klus is daarmee sowieso nog niet geklaard, omdat er zowel binnen als buiten de muren van de instellingen nog veel potentieel relevant, maar niet-geïnteriseerd AV-materiaal ligt. De TrendMonitor legt bovendien een organisatorische zwakke plek bloot. Bijna driekwart van de instellingen in onze sector heeft geen of bijna geen personeel in dienst dat specifiek in AV-materiaal gespecialiseerd is.

Hoewel het misschien nog wat vroeg is om over echte trends te spreken (dit is pas de 2e editie), laat het onderzoek drie in het oog springende ontwikkelingen zien.

Ten eerste wordt er een toenemende aanwas van born digital AV-materiaal gerapporteerd. De sterke groei van productie van audiovisueel werk lijkt dus zichtbaar te worden in de acquisitie van de collectionerende erfgoedinstellingen. Dit leidt tot een stijgende behoefte om de selectiecriteria voor opname binnen de archieven aan te scherpen, en om vroeger in de keten met depotgevers of archiefvormers afspraken te maken over de aanlevering van materiaal.

Ten tweede vordert de digitalisering bij instellingen met grotere AV-collecties gestaag, maar hapert deze bij veel instellingen met kleinere collecties. De kansen om digitalisering of beheer en beschikbaarstelling van AV-materiaal te financieren door middel van projectsubsidies lijken af te nemen.

Tot slot lijkt het percentage AV-materiaal dat beschikbaar kon worden gesteld niet of nauwelijks toe te nemen. De bekende rechtenkwesies blijven hierbij het voornaamste struikelblok. Dat is meer dan jammer, want AV-materiaal wordt onverminderd aantrekkelijk gevonden. Al was het alleen om informatie op een eigentijdse manier naar een groter publiek te brengen. Daarnaast blijkt de populariteit van beschikbaarstelling van eigen AV-materiaal in context met andere collecties gestegen ten opzichte van de vorige TrendMonitor.

De TrendMonitor Audiovisuele Collecties in Nederland 2018 is [hier](#) te downloaden. Een gedrukt exemplaar is aan te vragen via een mailtje naar info@avanet.nl (zolang de voorraad strekt).

Beeld: Sebastiaan ter Burg, CC BY 2.0

UIT HET NETWERK

KENNISNETWERK INFORMATIE EN ARCHIEF (KIA)

KIA is dé ontmoetingsplaats voor professionals in de informatie- en archiefwereld. Dit online platform is ingedeeld in groepen waar uiteenlopende thema's aan bod komen. Je kunt meedoen aan discussies, de ArchiefWiki of de agenda raadplegen, vacatures bekijken en nog veel meer!

Speciaal voor de audiovisuele erfgoedsector is het kennisplatform Audiovisueel Erfgoed opgezet. Hier kunnen we onderling praten over AV-archivering, maar ook is het de ideale plaats om de AVA_Net Experts lastige vragen voor te leggen.

KIA is mogelijk gemaakt door het Nationaal Archief, KVAN/BRAIN, Archief 2.0 en het Netwerk Digitaal Erfgoed. Wil je op de hoogte blijven van de nieuwste trends en publicaties, en wil je mee discussiëren? Sluit je aan bij [KIA](#)!

EXPERTS

Binnen ons netwerk hebben we een vaste groep AVA_Net Experts. De experts hebben ieder hun eigen specialisme op het gebied van AV-archivering en werken bij verschillende archieven, musea of kennisinstellingen in Nederland. De experts fungeren als aanspreekpunt en lokale/regionale kennishub en werken actief aan het uitwisselen van kennis. Ook identificeren zij (kennis)behoeftes in het AV-domein. Heb je vragen over een bepaald AV-onderwerp of kennisthema? Door te filteren op provincie en/of kennisthema vind je op de [AVA Net website](#) de juiste expert om je vraag aan te stellen.

Zelf relevante expertise te bieden? Mail dan naar info@avanet.nl en vertel hoe je die in zou willen zetten.

VAN DE DOMEINRAAD: GABY WIJERS

De AVA_Net Domeinraad is samengesteld uit relevante koepelorganisaties voor AV-collectie-beherende instellingen en bepaalt de koers van het netwerk. De sectoren waarbinnen AV-erfgoed wordt beheerd en beschikbaar gesteld, zijn in de raad vertegenwoordigd door Beeld en Geluid, KVAN/BRAIN, Eye, NORAA, LIMA, SURF en DEN. Om de beurt zullen vertegenwoordigers uit de Domeinraad in dit Magazine schrijven over hun werkveld en achtergrond. Gaby Wijers, directeur van [LIMA](#) bijt het spits af.

Kunstenaars creëren in toenemende mate performances, videokunstwerken, geluidskunstwerken, elektronische kunst, media-installaties en net art, maken eigen (video) tools of schrijven eigen software en zoeken de grenzen van het technisch haalbare op. De werken, productieprocessen en archieven in dit domein vormen een onmisbaar onderdeel van ons cultureel erfgoed. Maar wat moet er gebeuren om de levensduur van een digitaal kunstwerk te verlengen, zonder dat de integriteit van het kunstwerk verloren gaat?

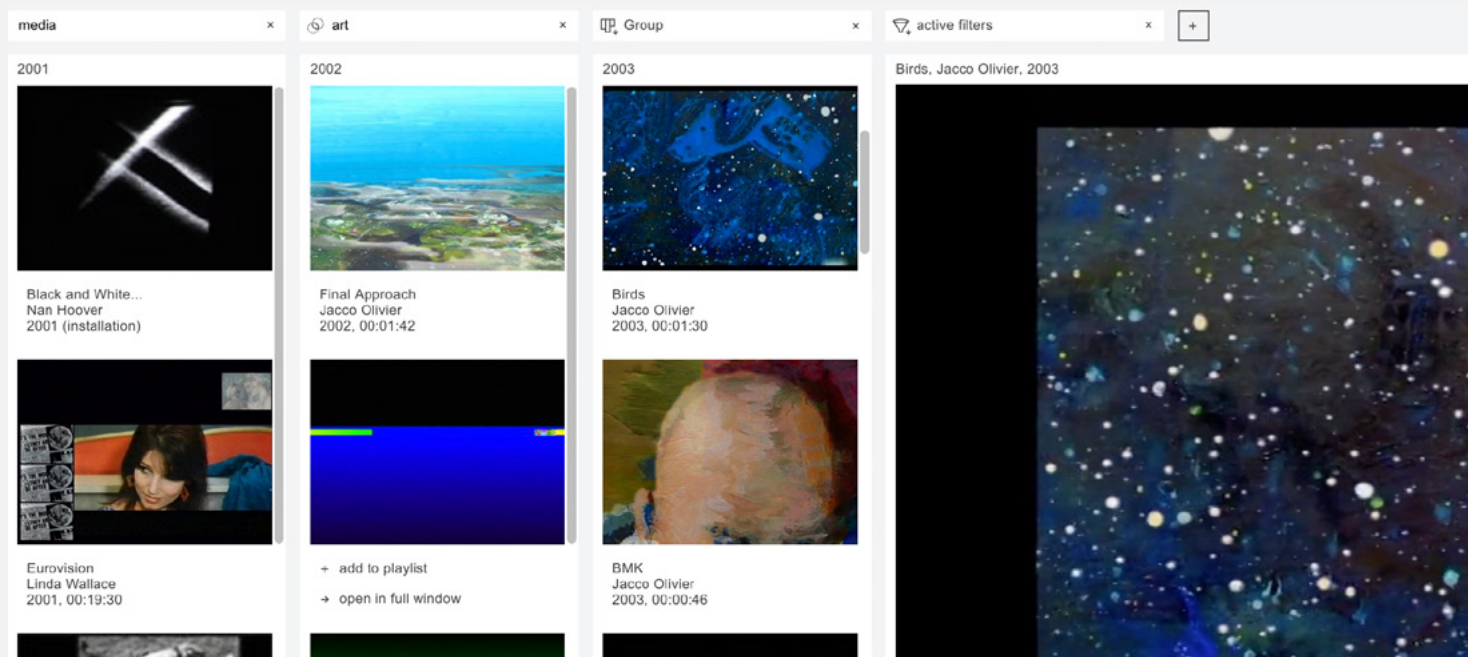
LIMA is het platform en expertisecentrum in Nederland waar dergelijke vragen beantwoord worden en waar de beschikbaarheid van mediakunst voor toekomstig gebruik centraal staat. Wij beheren een speciaal op digitale kunst gericht depot waar dertig instellingen in Nederland, waaronder Museum Boijmans Van Beuningen maar ook collectiehouders zoals de Rabobank en privéverzamelaars, gebruik van maken. Daarbij ondersteunen we collectiehouders en kunstenaars in dit voor velen nog onoverzichtelijke terrein. Dit is hard nodig, collectiehouders moeten immers proactief opereren en hebben kennis nodig om dit kwetsbare hedendaagse erfgoed toegankelijk te kunnen houden. Ook kunstenaars

hebben kennis en ondersteuning nodig om hun eigen werk en archief te kunnen bewaren. Het borgen van de toegankelijkheid van dergelijke dynamische digitale kunstwerken vraagt om de continue opbouw en deling van specifieke kennis en een gezamenlijke aanpak. Vandaar ook dat LIMA participeert in internationale gespecialiseerde netwerken voor de conservering van hedendaagse kunst en digitale cultuur, en nationale netwerken als AVA_Net en Netwerk Digitaal Erfgoed.

Een recent project dat ik graag kort toelicht is Mediakunst.net. Naast de vertoning in een tentoonstelling of een screening op zaal is mediakunst uit museale collecties nauwelijks zichtbaar. Daar is met Mediakunst.net verandering in gekomen. In drie jaar tijd hebben Van Abbemuseum Eindhoven, Frans Hals Museum Haarlem, Stedelijk Museum Amsterdam, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en LIMA zo'n drieduizend media kunstwerken online toegankelijk gemaakt. Performances, videokunstwerken, mediakunst-installaties, digitale kunstwerken en online kunstwerken uit deze collecties zijn sinds 19 juni 2018 zichtbaar en bruikbaar via één gezamenlijke online catalogus.

Een mijlpaal: nog nooit waren er zoveel mediakunstwerken van verschillende musea en instellingen via één interface online beschikbaar. Nederland heeft hiermee een wereldprimeur.

Door Mediakunst.net hebben de instellingen toegang tot de eigen en elkaars collecties en hebben de collecties veel meer zichtbaarheid: dit voorziet in de vraag van curatoren, onderzoekers, publiek en veel kunstenaars. Naast de digitalisering, beschrijving en rechtenklaring van de werken voor online gebruik is een op de toekomst gerichte en speciaal voor mediakunst ingerichte interface ontwikkeld. Bovendien is een intern kennisplatform opgezet en werd geëxperimenteerd met de mapping van data uit de diverse collectie-informatiesystemen. De eerste stap naar de wereldwijde online zichtbaarheid van de mediakunstcollectie Nederland is hiermee gezet. Het is belangrijk dit initiatief te continueren en de catalogus in de komende jaren voortdurend uit te breiden met nieuwe werken, collecties en functionaliteit. Zo blijven de kunstwerken ook in de toekomst beschikbaar voor onderzoek, kennisuitwisseling en presentatie. Voor elkaar, voor collega's, en voor het publiek.

Beeld: Mediakunst.net

NIEUW IN DE KENNISBANK

In de [Kenniskbank](#) worden voortdurend bronnen opgenomen met allerhande relevante informatie voor, door en over ons vakgebied. Hieronder een selectie van de meest interessante bronnen die onlangs in de Kenniskbank zijn opgenomen.

AUTEURSRECHT: STROOMSCHEMA ONLINE PUBLICATIE AV-ERFGOED

In de ideale wereld staat al het archiefmateriaal open online, maar in de werkelijkheid moeten we rekening houden met het auteursrecht. Om te helpen bepalen of materiaal online en open kan worden aangeboden heeft Beeld en Geluid een [stroomschema](#) opgesteld dat als basis dient voor elk rechtenonderzoek dat gedaan wordt binnen hun collectie. Het is een praktisch stappenplan dat helpt bij het nemen van de juiste beslissingen.

EYE COLLECTIEBELEIDSPLAN 2018-2021

In het nieuwe [collectiebeleidsplan](#) geeft Eye inzage in zijn werkzaamheden en ambities voor de komende jaren. Zo wil Eye onder meer zijn digitale ecosysteem verder uitbreiden, de digitale duurzaamheid laten toetsen, de bewaaromstandigheden van nitraatfilms verbeteren en het team van restauratoren trainen op nieuwe disciplines. Tenslotte ambieert Eye zich verder te ontwikkelen als internationaal toonaangevend expertisecentrum.

EINDRAPPORT FUTURE PROOF MEDIA ART

LIMA deed in samenwerking met mediakunstenaar Geert Mul [grootschalig onderzoek](#) naar de benaderingen van documentatie en preserving van complexe en vaak interactieve mediakunstwerken gebaseerd op software. Er werd onder meer onderzocht wat de consequenties zijn van technische en esthetische veranderingen bij het conserveren van digitale kunst. In het werk van Geert Mul was de centrale vraag: wat betekent duurzaam in de context van zogenaamde instabiele media zoals interactieve en generatieve kunstwerken?

IASA-TC 06: RICHTLIJNEN VOOR VIDEOPRESERVERING

IASA (International Association of Sound and Audiovisual Archives) heeft [nieuwe richtlijnen](#) voor de preserving van video gepubliceerd. Deze richtlijnen richten zich vooral op digitalisering van analoge videotapes. Komend jaar volgt een vergelijkbare set richtlijnen voor digitale videoformaten.

Discussiëren over de inhoud van bronnen uit de Kenniskbank kan op het [KIA-platform](#). Ken jij bronnen die absoluut niet mogen ontbreken in de Kenniskbank? Laat het de redactie vooral weten via info@avanet.nl.

